

Magyarország Alkotmánybírósága részére

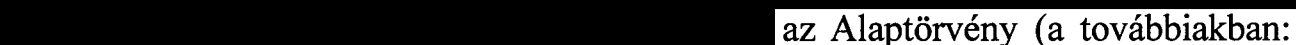
1015 Budapest
Donáti utca 35-45.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/1915-0/2014
Érkezett:	2014 NOV 17.
Példány:	1
Melléklet:	4 db
Kezelőiroda:	

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott,

 meghatalmazott jogi képviselőnk, az 1-es számú meghatalmazás melléklettel igazolt Dr. Nagy Gábor László Ügyvédi Iroda útján

 az Alaptörvény (a továbbiakban: Alaptörvény) 24. cikk (2) bekezdés c) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv) 26. § (2) bekezdése alapján, az Abtv. 30. § (1) bekezdésében rögzített eljárásindítási határidőn belül, az Abtv. 54. § (1) bekezdésében rögzített felmentvény alapján illeték lerovása nélkül, Az Abtv. 52. §-ában részletezett tartalmi előírások betartásával, az előírt mellékletek csatolásával, az Abtv. 53. §-a alapján írásban, közvetlenül az Alkotmánybíróság felé megküldve, külön figyelemmel a jelen okirat elkészítésének napján, 2014. november 11-én kihirdetett III/1522/2014-es Alkotmánybírósági Határozat megállapításaira, aláhúzva annak azon megállapítását, hogy tekintettel arra, hogy az árfolyamrés rendezésére vonatkozó törvényi szabályt, a 3. §-t támadó indítvány nem érkezett, az eljárás az indítványhoz kötöttség elve alapján kizárólag az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződéses kikötéseket érintő törvényi rendelkezések vizsgálatára terjedt ki,

ALKOTMÁNYJOGI PANASZT

terjesztünk elő.

Kérjük, hogy a Tisztelt Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvénynek (a továbbiakban: Törvény) az árfolyamrés rendezésére vonatkozó 3. §-a – amely rendelkezéssel a törvényhozó az árfolyamrésre vonatkozó kikötést semmissé nyilvánította, helyette előírta a Magyar Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamának alkalmazását és az ügyfelekkel történő elszámolást a korábban teljesített

befizetésekre - sérti az Alaptörvény következő alapjogi rendelkezéseit:

– T) cikk

(1) Általánosan kötelező magatartási szabályt az Alaptörvény és az Alaptörvényben megjelölt, jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által megalkotott, a hivatalos lapban kihirdetett jogszabály állapíthat meg. Sarkalatos törvény eltérően is megállapíthatja az önkormányzati rendelet és a különleges jogrendben alkotott jogszabályok kihirdetésének szabályait.

(2) Jogszabály a törvény, a kormányrendelet, a miniszterelnöki rendelet, a miniszteri rendelet, a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete, az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete és az önkormányzati rendelet. Jogszabály továbbá a Honvédelmi Tanács rendkívüli állapot idején és a köztársasági elnök szükségállapot idején kiadott rendelete.

– M cikk (1) Magyarország gazdasága az értékteremtő munkán és a vállalkozás szabadságán alapszik. (2) Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. Magyarország fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, és védi a fogyasztók jogait.

– B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.

– I. cikk (4) bekezdés: A törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak.

– XII. cikk (1) Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz.

– XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.

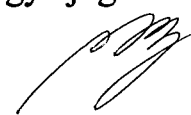
– XV. cikk: (1) A törvény előtt mindenki egyenlő.

Mindezek alapján kérjük, hogy a Tisztelt Alkotmánybíróság semmisítse meg a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvénynek az árfolyamrés rendezésére vonatkozó 3. §-át a Törvény kihirdetésére visszamenőleges hatállyal.

I. ÁLTALÁNOS INDOKLÁS

- I.1. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint kivételesen alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha egy Alaptörvény – ellenes jogszabály rendelkezésének hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás. Az Abtv. 29. §-a szerint ilyen esetben az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény – ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznyolcvan napon belül írásban lehet benyújtani. Az Abtv. 37. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a közjogi szervezetszabályozó eszközöknek az Alaptörvénnyel való összhangját; az indítványozókra, az eljárásra és a jogkövetkezményekre ilyen esetben a jogszabályok felülvizsgálatára vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.
- I.2. A Törvényt az Országgyűlés a 2014. július 4-i ülésnapján fogadta el, a kihirdetés napja: 2014. július 18. Ez alapján az Abtv-ben előírt határidő megtartottnak tekinthető.
- I.3. A jelen okirat 2-es számú mellékleteként csatoljuk a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete E/I-604/2006. számú Határozatát, mellyel 2006. június 30-i dátummal engedélyezte az Aegon Magyarország Hitel Zrt. pénzügyi vállalkozásként történő megalapítását és ez alapján működése keretében üzletszerűen, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 3. § (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott hitel – és pénzkölcsön nyújtását, pénzkölcsön nyújtását ingatlan fedezete mellett természetes személyek részére – üzletági korlátozással. Az engedély birtokában a Kérelmező Társaságunk a jogerős engedély kézhezvételétől kezdve folyamatosan nyújtott olyan kölcsönöket, melyek a Törvény hatálya alá tartoztak. Azonban a törvényhozó a Törvény 6. fejezete alapján megindítható perben a pénzügyi intézmény a keresetében kizárólag a 11. § (3) bekezdésében foglaltak megállapítását kérhette. A pénzügyi intézménynek egy keresetlevélben kellett kérnie az általa alkalmazott valamennyi ÁSZF 4. § (1) bekezdése szerinti szerződéses kikötései érvényességének megállapítását. A Törvény szerint az árfolyamrésre vonatkozó, jelen alkotmányjogi panasszal felülvizsgálni kért rendelkezéseit rendes bírósági eljárásban nem lehetett felülbíráltatni, a Törvénynek ezen rendelkezése közvetlen alkalmazhatósággal hatályosult a pénzügyi intézmények, így Társaságunk vonatkozásában is. Így jogi

álláspontunk szerint a Törvénynek a Törvény belső engedélye alapján rendes bírósági úton felül nem vizsgálatható részeire az Alkotmánybíróságnak egyértelműen hatásköre van, mivel a Törvény 3. §-a közvetlenül hatályosuló, külön jogorvoslással nem orvosolható jogsérelmet okoz Társaságunknak. A támadott rendelkezések a Kérelmezőnek az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontjában részletezettek alapján, az Alaptörvénynek a jelen alkotmányjogi panaszban részletezett alapjogainak sérelmére vezetnek, mely jogsérelem más jogorvoslati eljárásban nem orvosolható, a benyújtási határidő megtartottnak tekinthető, a panasz írott formájú, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, az alkotmányvédelem érvényesülésének körét érinti. Ugyancsak fontos észrevételünk, hogy a támadott fejezet ugyancsak hivatkozik a szerződések egyedileg megtárgyalt feltételeire, anélkül, hogy azok bizonyíthatóságára lehetőséget adna.

II. RÉSZLETES INDOKLÁS

II.1. Az árfolyamrés intézményét a deviza alapú kölcsönszerződések bevezetésekor kezdték alkalmazni a pénzüzetek, ami logikus lépésnek tekinthető, és azt jelenti, hogy a kölcsönösszeg kifizetésénél a bankok vételi árfolyamot, az adósi teljesítés elszámolásánál eladási árfolyamot alkalmaztak. Az adósok maguk választották a devizában nyilvántartott kölcsöntípust, s ezáltal tudomásul vették, hogy az elszámolás alapja deviza lesz és a szerződésben elismerték a hitelező nyilvántartásának irányadó jellegét. Mivel az adósok nem svájci frank összeg, hanem forint összeg folyósítását kérelmezték (erre volt szükségük), ezért úgy kell tekinteni - mivel a szerződésben erről kifejezetten megállapodtak -, mintha CHF-et adtak volna el a pénzüzeteknek és annak fejében igényeltek volna magyar forintot: ehhez a művelethez logikailag a banki vételi árfolyam alkalmazása társítható. A teljesítés esetében pedig úgy kell tekinteni, hogy az adós az általa befizetett forint összeg fejében devizát vásárolt a devizában nyilvántartott, esedékes törlesztéséhez. Ehhez a művelethez logikailag is a banki eladási árfolyam alkalmazása társítható.

Ez jogszabályba nem ütköző művelet volt, sőt, az elszámolási feltételek is világosak, egyértelműek voltak, melyek a felek közös akaratnyilvánításán nyugodtak. A felek tehát a szerződésben meghatározott (folyósításhoz és törlesztéshez köthető) vételi-eladási devizaárfolyamon történő elszámolásban állapodtak meg. A deviza vételi-eladási árfolyam közötti különbségből adódó többletterher nem a korábban hatályos 41/1997. (III.5.) Korm. r. 8. § (1) bekezdésében használt fogalomrendszernek megfelelő költségelem, nem a „pénzügyi intézménynek fizetett költség”, hanem az árfolyameltérésből adódó többletterher volt az adós oldalán, amelyhez kapcsolódó jogszabályi kikötés - a régi Hpt 213 §-a szerinti - előzetes

kockázatfeltárás tartozott. A 41/1997 (III.5.) Korm. r. 11/B § (1) bekezdés a) pontja szerint a THM számításánál a devizaárfolyam egyébként figyelembevételre kell, hogy kerüljön, tehát ezzel számolnia kellett mind az adósoknak, mind a pénzügyi intézményeknek.

A felek tehát ezt a rendelkezést a szerződési szabadságukkal élve emelték be a szerződésekbe. Egyértelmű, hogy egy (több) évtizedes futamidőre szabott, tartós jogviszonyban az egyik, illetve a másik szerződő fél teljesítésének, illetve szerződéses kötelezettségeinek összevetése (s azok között esetleges aránytalanságok megállapítása) csak az egész futamidőt tekintve mutathat reális képet. Néhány év történései, adatai és trendjei alapján értékelve ezek megítélése nem reális, hiszen feltételezéseken alapul – a jelenlegi állapot évtizedes változatlanságának feltételezésén. a kölcsönszerződés – annak megkötésekor – nem ütközött a társadalom értékítéletével. A felek szerződéskötésének időpontjában – és azt megelőzően, sőt azt követően is – sok tízezer ember kötött hasonló szerződést, márpedig azért, mert az alacsony kamatozás miatt jelentős előnyöket is kínált a vállalt kockázat fejében. Megjegyezzük, hogy a jogügyletekben való részvétel során a jogalanyoknak maguknak kell a saját érdekeiket szem előtt tartani és a lehetőségeiket, tartós kötelezettségvállalásaikat gondosan mérlegelni.

A törvényhozó nem működhet egyfajta árhatóságként, és nem avatkozhat be – paternalista módon – a piacgazdasági viszonyokkal és a polgári jogviszonyok terén érvényesítendő szerződéses szabadsággal és rendelkezési elvvel szemben – a felek jogviszonyába, különösen nem a főszolgáltatás és ellenszolgáltatás meghatározása körében.

Ellenben érvényre kell juttatnia a kötelmi jog alapvető rendelkezését, amely nélkül nincs jogbiztonság és amely nélkül a szerződéses viszonyok kivitelezhetetlenek: nevezetesen a Ptk. 198. §-ában megjelenő „pacta sunt servanda” elvét. Eszerint a szerződéseket azok tartalma szerint, a felek megállapodásának megfelelően kell teljesíteni.

II.2. Az Alaptörvény fennebb hivatkozott cikkei a jogállamiság évszázadok alatt kikristályosodott alapelveit foglalják össze, melyek a jog uralma, a szabadversenyen alapuló, szerződéses és vállalkozási szabadság, valamint a jogállamiság eszményei köré csoportosíthatók. Hazánkban a vállalkozás szabad, az állam biztosítja a verseny feltételeit, továbbá mindenkinek joga van a tulajdonhoz. A vállalkozás szabadsága, a tisztességes gazdasági verseny feltételeinek biztosítása, továbbá a tulajdon alapvető jogként való szabályozása – a piacgazdaság konkrét deklarációja nélkül is – azt jelenti, hogy Magyarország gazdasága piacgazdaság.

Talán nem állunk távol a valóságtól akkor, ha az árfolyamréssel kapcsolatos

alkotmányossági megközelítést onnan indítjuk, hogy a témával, valamint átfogóan a deviza alapú kölcsönszerzésekkel kapcsolatos törvényhozási vonulatot a jog uralmától, a tételes, bár nyilvánvalóan hézagos jogi szabályozottságtól kiindulva, úgy értékeljük, hogy a társadalmi – pénzügyi – gazdasági változások, válságjelenségek és annak tömegméretű társadalmi hatása miatt a megoldást a törvényhozó és a legfelsőbb törvényalkalmazói fórumok eltolták a természetjogi megközelítés felé.

Önmagában talán vitathatatlan, hogy a tisztesség – tisztességtelenség polgári jogi kodifikációja a természetjognak a görög – római jogi kultúra megjelenése óta tartó folyamatos jelenlétének köszönhetően került be a magyar Polgári törvénykönyvbe is.

Az Alkotmánybíróság a jelen okirat elkészültének napján kihirdetésre került III/1522/2014. számú Határozatában ezt így értékelte:

„Az európai civilizáció egyik pilléréként is számon tartott római magánjogból kétezer év óta ismert és bevett a contra bonos mores elve, mely szerint a jóerkölcsbe ütköző jogügylet semmis, ahhoz joghatás nem fűződhet. Az elvet a mintaként is szolgáló francia, osztrák, német magánjogi kódexek törvényi rangra emelték (Code civil Art. 1131. és 1132.; Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch § 878.; Bürgerliches Gesetzbuch § 138.), Magyarországon az első versenytörvény (1923. évi V. törvénycikk 1. §), majd Magyarország Magánjogi Törvényjavaslata (Mtj.) 956. § a iktatta be (1928-ban). Következtetésként ebből levonható, hogy az erkölcstelen ügylet tilalma az európai közös alkotmányos hagyománynak és a magyar történeti alkotmánynak is szerves része, alapvető értéke. Ezzel a fejlődési folyamattal összhangban a régi Ptk. 4. § (1) bekezdése a magánjog egészének alapelveként monda ki, hogy a polgári jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése során a felek a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megfelelően, kölcsönösen együttműködve kötelesek eljárni. A régi Ptk. 5. § (1) tiltotta a joggal való visszaélést. Ilyennek minősült a jog gyakorlása, ha az a jog társadalmi rendeltetésével össze nem férő célra irányul, különösen ha a nemzetgazdaság megkárosítására, a személyek zaklatására, jogaik és törvényes érdekeik csorbítására vagy illetéktelen előnyök szerzésére vezetne. A contra bonos mores elv a régi Ptk. 200. § (2) bekezdés 2. mondataként így szólt: „Semmis a szerződés akkor is, ha nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközik”.

A természetjogi gondolkodás követői hosszú évszázadok óta azzal érveltek, hogy a természetjog, azaz a természet, a világegyetem létezése óta működő, univerzális elvek képezik „az igazi jogot”. Ahogyan egy magyar természetjogi gondolkodó, Frivaldszky János írta¹:

„A természetjog örök kérdésfeltevéseivel és válaszaival újból és újból előbukkan a történelemben minden olyan alkalommal, amikor az emberi társadalmi, politikai

¹ In: Frivaldszky János: Természetjog – Szent István Társulat, 2001. Budapest, 2. oldal

együttélés vagy az emberi lét a megismerés vagy a politikai berendezkedés és cselekvés szemszögéből válaszúthoz érkezik. A természetjog az emberi létre – és közelebbről – az emberi társadalmi együttélésére vonatkozóan teszi fel a végső elveket és dolgokat érintő kérdéseket. A megismerés égető vágya és nyughatatlan kedélye, az erkölcsi kérdésfeltevések elodázhatatlansága, valamint a politikai szükségszerűségek vállvetve támogatják a természetjog örök időszerűségét.

A természetjog mindig a tételes jog megkérdőjelezésével vagy megkérdőjelezhetőségével kapcsolatban tűnik elő. Ezen tulajdonsága (kritikai-normatív jellege) viszont olyan objektív és állandó valóságon kell hogy alapuljon, ami lehetővé teszi a pozitív joggal szemben az általános és örök érvényűség tételezését, vagyis a természetjognak egy olyan objektív valóságra vagy igazságtartalomra kell utalnia és alapulnia, amely révén mint jog a kérészerűtű és esetleges pozitív joggal szemben állandó eszmeként, ideaként léphet fel.”

Ugyanakkor szintén Frivaldszky János tételezi a természetjogias gondolkodás korlátját is, amikor ugyanitt² megfogalmazza, hogy:

„Talán nem tévedünk, ha úgy fogalmazunk, hogy az ember emberi méltóságát és legalapvetőbb emberi jogait, valamint az emberi együttélés alapvető igazságaira vonatkozó tételeket sértő – azaz a természetjog tiltó normáiba ütköző – tételes-jogi szabályok eleve érvénytelenek, míg a pusztán csak igazságtalan normák a jogbiztonság jogi és erkölcsi értéke miatt a címzettekre nézve kötelezőek.”

Ez azt jelenti tehát, hogy maguk a természetjogi gondolkodók is úgy vélik, hogy a pozitív jog – természetjog dualitásában a természetjognak az ember emberi méltóságára, a legalapvetőbb emberi jogokra, valamint az emberi együttélés alapvető igazságaira vonatkozóan lehet primátusa, míg a többi területen a pozitív jognak kell érvényre jutni, a jog uralmának, a „rule of law”-nak kell megvalósulnia. Ha a pozitív jog területén igazságtalan normák születnek, akkor azoknak a jogbiztonság jogi és erkölcsi értéke miatt a címzettekre nézve kötelezőnek kell maradni.

Bizonyosan leszögezhetjük, hogy a deviza alapú szerződéstípus intézménye és azon belül is egy szűk szegmens, az árfolyamrés intézménye nem tartozik „az ember emberi méltóságára, a legalapvetőbb emberi jogokra, valamint az emberi együttélés alapvető igazságaira vonatkozó szabályok” közé, így erre a pozitív jog primátusának kellett volna érvényesülnie, pozitív jogi szabályozás hiányában pedig a felek magánjogi szerződéses szabadáságának alapvető alkotmányos védelmének. Alkotmányos alapelveket sértett tehát a törvényhozó akkor, amikor természetjogi alapon - mindenfajta tételes jogi, korábbi tilalom hiányának ellenére - állapította meg a Törvény 3. §-ában az árfolyamrés semmisségét.

Fontosnak tartjuk kiemelni dr. Kiss László alkotmánybíró úrnak a III/1522/2014.

számú Alkotmánybírósági Határozathoz fűzött különvéleményéből a következőket:

„Megjegyzem ugyanakkor, hogy a korábbi Alkotmányhoz képest (amely számos szociális jogi rendelkezést tartalmazott) az Alaptörvény teljes egészében törölte a szociális jogok katalógusát, azokat pusztá államcélökká, illetve normatív erővel nem rendelkező deklarációkká nyilvánította. Ennek következtében az Alaptörvény egyebek mellett azt sem tartalmazza, hogy az állam milyen esetekben lenne köteles biztosítani a lakhatáshoz való jogot a rászorulóknak számára, amely pedig fontos támpontot adhatott volna a jelen ügy jogi megoldásához is.”

II.3. A Kúria 2/2012-es PK Véleménye, majd ezt követően a Kúria 2/2014-es Polgári Jogegységi döntése olyan alapelveket állított fel kötelezően követendőként, amelyek korábban egyetlen tételes jogi normában sem szerepeltek. Így a Kúria ezen tevékenysége – dr. Pokol Béla alkotmánybíróként eredetileg az Alkotmánybíróság vonatkozásában használt szavaival – olyan „jogkiolvasztásnak” minősülnek, melynek hiányoztak a pozitív jogi alapjai.³

Az Alkotmánybíróság már a 32/1991. (VI.6.) AB Határozatában megállapította, hogy kivételes esetben az állam már megkötött szerződések tartalmát is meghatározhatja. Erre különösen a hosszú távra kötött szerződések esetén kerülhet sor, e hosszú távú magánjogi jogviszonyok esetén ugyanis fennáll annak a veszélye, hogy a szerződéskötéskor nem látott olyan gazdasági és társadalmi változások zajlanak le, amelyek a felek valamelyikének érdekét lényegesen sértik, és amelyeknek tudatában a felek nem vagy más tartalommal kötöttek volna szerződést. Ha ezek a változások társadalmi méreteket öltenek, és így a szerződések nagy számát érintik, a körülmények megváltozása az állam beavatkozását teheti szükségessé.

Az Alkotmánybíróság a X/1769/2013. számú Határozatában leszögezte, hogy:

„ ... a tartós jogviszonyok jogszabállyal történő alakítására a clausula rebus sic stantibus tételének alkalmazásával kerülhet sor. Eszerint a jogalkotó – akár csak a bíróság – akkor jogosult a fennálló és tartós szerződési jogviszonyokat módosítani, ha a szerződéskötést követően beállott valamely körülmény folytán a szerződés változatlan tartalommal történő fenntartása valamelyik fél lényeges jogos érdekét sérti, a körülményváltozás nem volt ésszerűen előre látható, továbbá ha az túlmegegy a normális változás kockázatán.”

Kétségtelen – valamennyi érintett fél által elismert – tény, hogy a deviza alapú hitelezésnek olyan kockázati elemei voltak, amelyekkel kapcsolatos változásokat volumenében, sok területén, nem lehetett előre jelezni. Az árfolyamrész azonban, amely mint különbség, gyakorlatilag csak a kifolyósításkor jelentkezik, nem tartozik ebbe a kategóriába. A felek ugyanis ebben tételesen, előre megállapodtak, ez egészen

³ Alkotmánybíróság X/1769/2013. Határozata, dr. Pokol Béla különvéleménye

bizonyosan nem ment túl a normális változás kockázatán és ha a Kúria 6/2013-as Polgári Jogegységi döntésének azon alapelvét nézzük, hogy „*a szerződési terheknek a szerződés megkötését követő – előre nem látható – egyoldalú eltolódása az érvénytelenség körében nem értékelhető, tekintettel arra, hogy az érvénytelenségi oknak a szerződés megkötésekor kell fennállnia*”⁴, az Alkotmánybíróság fentiekben kifejtett döntésébe ütközik az, hogy a törvényhozó ezt a tételt a Törvény erejénél fogva semmissé nyilvánította.

Rendkívüli jelentőségűnek tartjuk azt is, hogy az Alkotmánybíróság a X/1769/2013. számú Határozatában kimondta azt is, hogy:

„A törvényi úton történő szerződésmódosításnak is, amennyire lehet, mindegyik fél méltányos érdekeit figyelembe kell vennie, vagyis az ilyen szerződésmódosításnak is érdekegyensúlyra kell törekednie a megváltozott körülmények mellett.”

Álláspontunk szerint a Törvény támadott paragrafusa semmilyen módon nem vette figyelembe a bankszektor méltányos érdekeit, s ezek közül is leginkább azt, hogy a devizahitelek folyósításához és állandó nyilvántartásához a bankszektornak valós devizabeszerzést kellett foganatosítania. Az Aegon Magyarország Hitel Zrt. a hitelek finanszírozására szolgáló devizát nem a pénzintézetek közötti határidős swap-ügyletek keretében szerezte be, hanem tényleges devizaforrás állt rendelkezésére az anyacégével kötött refinanszírozási hitelszerződés alapján.

II.4. Ugyan a törvényhozó a Törvény bevezetőjében azt írta, hogy célja a Kúria 2/2014. számú PJE határozatából származó egyes követelmények érvényre juttatása, egy nagyon fontos elem érvényesítését kihagyta a PJE határozatból.

Abban ugyanis a Kúria az árfolyamrés kapcsán azt fejtette ki, hogy az árfolyamrés azért tisztességtelen, mert a deviza alapú kölcsönszerződésekben szereplő különmemű árfolyamok mögött tényleges, a fogyasztó számára közvetlenül nyújtott pénzváltási szolgáltatás nincs.

Ezzel gyakorlatilag a Kúria *megnyitotta az ellenbizonyítás lehetőségét* a pénzügyi intézményeknek abban a vonatkozásban, hogy bizonyítsák, történt-e tényleges pénzváltás a devizahitel kifolyósításához. Ez Társaságunk esetében kritikus jelentőségű lett volna, hiszen a fennebb részletezettek alapján Társaságunk valódi deviza alapú refinanszírozási hiteleket vett fel a kölcsönök folyósításához – hiszen mi betétgyűjtésből és más, tipikusan banki műveletből nem juthatunk forrásokhoz – és ebből úgy tudtunk magyar forintot folyósítani, hogy a számláinkat vezető bankunk átváltotta az összeget az ügyfélnek. Tehát valódi pénzváltási szolgáltatás állt a hitelek kihelyezése mögött.

A törvényhozó azonban nem vette át a Kúria jogegységi döntésének ezen elemét, csak szelektív módon a tisztességtelenségi részt. Ezzel álláspontunk szerint tovább sérült a jogbiztonság alapelve, hiszen ha a törvényhozó deklarálta, hogy a Kúria 2/2014-es PJE-t kívánta átültetni a gyakorlatba, akkor nem tehetett volna meg azt, hogy megcsonkított formában viszi végig a törvényhozási folyamatot.

II.5. A polgári jogi jogegyenlőség alapelvét rögzíti az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése. Ez a jogi személyeknek – a természetüknél fogva nem számított különbségektől eltekintve – a természetes személyekkel azonos jogait deklarálja – és természetesen magában foglalja a jogi személyek közti jogegyenlőséget is.

Ezen alapszik a Kérelmező azon álláspontja, hogy az Alaptörvénynek a jelen panaszban felhívott további rendelkezései – tulajdonhoz való jog, törvény előtti egyenlőség, vállalkozáshoz való jog – a magánszemélyek mellett a jogi személyeket, így a kérelmezőt is megilletik.

Határozott jogi álláspontunk szerint a törvény előtti egyenlőséget és a jogállamiságot sérti a Törvény 3. §-a azzal, hogy egy olyan intézmény semmisségét állapítja meg – véleményünk szerint retrospektív, az utólagosan bekövetkezett társadalmi folyamatok hatására -, amelynek a létét az alkalmazásakor semmiféle jogszabály nem tiltotta és a felek a szerződéses szabadságuknál fogva emelték be a szerződéseik szövegébe. Ezzel a törvényhozó – meggyőződésünk szerint – sérti a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás tilalmát, ami a jogállamiság egyik alapköve.

Az Alkotmánybíróság 5/2007. (II.27.) Határozata visszamenőleges hatályú jogi szabályozás tilalmával kapcsolatban hivatkozott az 57/1994. (XI. 17.) AB határozatra, amely rámutatott: *“következetes az alkotmánybírósági gyakorlat a tekintetben, hogy valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet az említett tilalomba ütközőnek, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatályba léptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell.”* (ABH 1994, 316, 324.)

A visszamenőleges hatály tilalmával kapcsolatosan a jelen okirat készítésének napján kihirdetett III/1522/2014-es Alkotmánybírósági Határozat is leszögezte, hogy:

„Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a jogállamiság egyik legfontosabb alkotóeleme a jogbiztonság, amely egyebek között megköveteli, hogy a jogalanyoknak meglegyen a tényleges lehetőségük arra, hogy magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani, ennek érdekében a jogszabályok a kihirdetésüket megelőző időre nézve ne állapítsanak meg kötelezettséget, illetőleg valamely magatartást visszamenőleges hatállyal ne minősítsenek jogellenesnek. [először: 34/1991. (VI. 15.)

AB határozat, ABH 1991, 170, 172.] „

Jogi véleményünk az, hogy a törvényhozó a Törvény 3. §-ával visszamenőlegesen minősítette jogellenesnek az árfolyamrés használatát, amely sérti a jogbiztonság alkotmányos követelményét. Ennek alátámasztására idéznénk dr. Kiss László alkotmánybíró úr különvéleményét a III/1522/2014-es Alkotmánybarósági Határozathoz a Törvényről:

„Ha a vizsgálandó kérdéskörök teljes katalógusát felállítjuk, jelenleg (egyetértve az ezt taglaló indítványok zömével) inkább amellett vagyok, hogy a Tv. több inkriminált rendelkezése kivédhetetlenül a tiltott visszaható hatályú szabályozást példázza.”

Álláspontunk szerint a Törvény támadott rendelkezése sérti a tulajdonhoz való jogot is. Az árfolyamrésből származó bevétel ugyanis egy olyan dolognak tekinthető, mely tulajdonjog tárgya lehet és amelynek bevételezhetőségében a szerződő felek, a szerződési szabadságuk alapján, előre megállapodtak. Azzal mind a bankszektor oldalán álló tulajdonosi, részvényesi és betétes kör, mind pedig a kölcsönszerződéseket adósi oldalon aláíró személyek számolhattak. A Törvény támadott rendelkezése pedig mindenfajta ellentételezés nélkül elvonja a tulajdon ezen tárgyát a banki oldalról és mindenfajta ellentételezés nélkül átadja az adósi oldalnak.

Az Alkotmánybíróság a IV/01023/2013 számú Határozatának Indoklásában kifejtette, hogy:

„Az Alaptörvény a tulajdonhoz való jogot a Szabadság és felelősség cím alatt – az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatának megfelelően – alapvető jogként határozza meg. Az Emberi Jogok Európai Egyezményének első kiegészítő jegyzőkönyve rendelkezik a tulajdonjogról, amely azonban nem a szűk értelemben vett „tulajdonjogot”, hanem az ennél tágabb értelmű „javak békés élvezetéhez” való jogot védi. Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 17. cikk (1) bekezdése ehhez képest a következőket tartalmazza: „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogszerűen szerzett tulajdonát birtokolja, használja, azzal rendelkezzen, és azt örökül hagyja. Tulajdonától senkit sem lehet megfosztani, kivéve, ha ez közérdekből, a törvényben meghatározott esetekben és feltételekkel, valamint az ezáltal elszenvedett veszteségekért kellő időben fizetett méltányos összegű kártalanítás mellett történik. A tulajdon használatát, az általános érdek által szükségessé tett mértékben, törvénnyel lehet szabályozni.” Az Emberi Jogok Európai Bírósága határozataiból az tűnik ki, hogy a vagyoni értékű jogok esetében tulajdonvédelemnek helye van akkor, ha a jogosultság tárgya kellően meghatározott, és maga a jog kellően megszilárdult, ténylegesen a jogszabályok által elismert módon létezik. A tulajdonvédelem tehát nem kizárólag a polgári jogi értelemben vett tulajdonra, hanem egyéb vagyoni értékű jogokra is kiterjedhet, az Alaptörvény XIII. cikke tehát a tulajdonvédelem körében az egyéb, tulajdonszerű vagyoni értékű jogok védelmét is biztosítja”.

Mindezen indokok alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a haszonélvezet törvény általi megszüntetése vizsgálatának a tulajdonhoz való jog állított sérelme alapján helye van.

Ezzel – álláspontunk szerint – analógnak tekinthető az árfolyamrész törvény általi megszüntetésének alkotmányossági vizsgálata is a tulajdonhoz való jog alkotmányos védelme alapján, ugyanis ez egy olyan vagyoni értékű jognak tekinthető, ahol a jogosultság tárgya kellőképpen meghatározott, azt a szerződéses és bírói gyakorlat alaposan kimunkálta és maga a jog kellően megszilárdult, ténylegesen a jogszabályok által elismert módon létezik.

A fentiek szerint az árfolyamrészről származó – a már realizált és a még több évig/évtizedig elvárt részében egyaránt - bevétel az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján tulajdoni védelmet élvez. E tulajdon feletti rendelkezési jogosultság közérdekből arányosan korlátozható. Ugyanakkor meggyőződésünk, hogy a tulajdonhoz való jog aránytalan korlátozásának minősül a Törvény 3. §-a és a törvényhozó nem adta indokát annak, hogy egy ilyen csekély nagyságrendű kiadás az adósok részéről miért képez olyan súlyú közérdeket, hogy az elégséges legyen a tulajdonhoz való jog közérdekből történő korlátozásának.

III. Az Abtv. 71. § (3) bekezdése alapján az indítvány benyújtásának további feltétele, hogy az Abtv. 26. §-ában foglalt feltételek fennálljanak. A jogsérelem a Törvény hatálybalépésével bekövetkezett, ugyanis a törvényhozó nem engedett ellenbizonyítást a 3. § rendelkezésével szemben. A jogsérelem kibontakozása ugyanakkor a 2014. november 1-jén hatályba lépett Elszámolási törvénnyel vált teljessé (a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény), amely immár tételes visszatérítési kötelezettséget ír elő számunkra az árfolyamrészrel összefüggésben. Az Alaptörvény általam hivatkozott alapjogai mind a személyi, gazdasági autonómia, vállalkozási és szerződési szabadság alappillérei, amelyen esett sérelmek orvoslása minden esetben megalapozza a kivételes eljárást.

A fentiek alapján kérjük az alkotmányjogi panaszunk mielőbbi érdemi elbírálását és a panaszban foglaltaknak megfelelően, a Törvény 3. §-ának a kihirdetésre visszamenőleges hatályú megsemmisítését!

Budapest, 2014. november 11.

Tisztelettel,

